

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/11/2020
Identifikačné číslo spisu:	1111206372
Dátum vydania rozhodnutia:	27.10.2021
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2021:1111206372.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a sudkyň JUDr. Věry Petříkovej a JUDr. Jany Haluškovéj, v spore žalobcu Dr. Oetker, spol. s r.o., so sídlom v Bratislave, Ľadová 14, IČO: 17 331 358, zastúpeného advokátom JUDr. Ivanom Benčíkom, so sídlom v Štefanovej, Hlavná 63, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Račianska ulica 71, o zaplatenie 83.544,95 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 19C/42/2011, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 14Co/655/2013 zo dňa 25. apríla 2017 takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovanej nepriznáva voči žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1.1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“ event. „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 30. júla 2013, č. k. 19C/42/2011-55 posúdiac vec podľa § 3 ods. 1, § 4 ods. 1, § 5 ods. 1 a 3, § 6 ods. 1, 2 a 3, § 15 ods. 1, § 17 ods. 1 a 2, § 18 ods. 1 a 3, § 22 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a podľa § 451 ods. 1 a § 456 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“), zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal voči žalovanej zaplatenia 83.544,95 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 9 % p. a. od 12.12.2010 do zaplatenia a náhrady trov konania titulom nároku na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov. O trovách konania rozhodol podľa ust. § 142 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“) tak, že v konaní plne úspešnej žalovanej nepriznal ich náhradu, lebo si trovy konania neuplatnila.

1.2. Zo skutkového stavu zisteného dokazovaním súd prvej inštancie vyvodil záver, že žaloba nie je dôvodná. Žalobca z hľadiska naplnenia zákonných podmienok zodpovednosti štátu za škodu preukázal existenciu nezákonného rozhodnutia vydaného súdom (rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave a Najvyššieho súdu SR, ktoré boli Najvyšším súdom SR ako súdom dovolacím rozsudkom sp. zn. 1MOBdoV/14/2006 zo dňa 30.04.2008 zrušené) aj vznik škody v žalovanej výške 83.544,95 eur (keď na

základe neskôr zrušených právoplatných rozsudkov plnil procesne úspešnému žalobcovi poplatok z omeškania aj v časti, ktorá bola neskôr konštatovaná ako premlčaná, ale nepreukázal príčinnú súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a vznikom škody.

1.3. Súd prvej inštancie konštatoval, že žalobca nevyužil možnosť domáhať sa súdnou cestou vydania bezdôvodného obohatenia voči spoločnosti SKI TRAIL, s.r.o. (voči právnomu nástupcovi spoločnosti B.O.A.T., a.s.), a to napriek právnomu názoru vysloveného v uznesení Najvyššieho súdu SR zo dňa 26.02.2009 sp. zn. 2Obo/169/2008. Žalobca si sám ustálil, že by v konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia nebol úspešný, keď si osvojil právny názor právneho zástupcu spoločnosti SKI TRAIL, s.r.o., vyjadrený v odpovedi na uplatnenie nároku na vrátenie sumy 83.544,95 eur zo dňa 10.02.2011, že s odkazom na ustanovenie § 455 ods. 1 OZ sa bezdôvodne nemohli obohatiť, pretože došlo k prijatiu plnenia premlčaného dlhu. Podľa súdu prvej inštancie až podanie žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia a prípadný neúspech žalobcu v takomto konaní je logickým vyústením pre konštatovanie zodpovednosti štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z., najmä z hľadiska preukázania jednoznačnej príčinnej súvislosti medzi vzniknutou škodou a nezákonným rozhodnutím. Za daného právneho stavu je konštatovanie príčinnej súvislosti ako ďalšieho zo zákonných predpokladov ustálenia zodpovednosti štátu za škodu vzniknutú nezákonným rozhodnutím otázne, a teda žalobcom nepreukázané. Zákon č. 514/2003 Z. z. expressis verbis nevyklučuje súbeh zodpovedností, avšak z účelu zákona, a najmä zo znenia jeho § 21 a § 22 označeného ako „Regresná náhrada“ to logicky vyplýva.

1.4. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že zrušujúcim rozhodnutím Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1MOboV/14/2006 zo dňa 30.04.2008 došlo k obnoveniu všetkých účinkov pôvodne začatého konania, vedeného pred Obvodným súdom Bratislava I, neskôr Mestským súdom Bratislava a Krajským súdom v Bratislave pod sp. zn. 29Cb/476/1994, kedy súd prvého stupňa po zrušení rozhodnutí súdu prvého a druhého stupňa na základe podaného mimoriadneho dovolania pokračoval v konaní. Išlo o pokračovanie pôvodného konania o tej istej veci a medzi tými istými účastníkmi. Došlo teda k skutkovej situácii právne upravenej v § 451 ods. 2 OZ, podľa ktorého bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol. Zrušením rozsudkov, na základe ktorých žalobca plnil spoločnosti SKI TRAIL, s.r.o. odpadol (zanikol) právny dôvod, na základe ktorého sa plnenie poskytlo a žalobcovi vznikla právna možnosť uplatniť si poskytnuté plnenie voči spoločnosti SKI TRAIL, s.r.o. späť. Túto možnosť však nevyužil s odôvodnením vopred prehratého sporu a zbytočných nákladov. Za nie zanedbateľnú považoval okresný súd aj skutočnosť, že žalobca v súvislosti s podaným podnetom na mimoriadne dovolanie nepodal aj návrh na odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia s poukazom na ustanovenie § 243i ods. 2 OSP v spojení s § 243 OSP a nevyužil právnu možnosť vznesenia námietok proti prípadnej exekúcii, ktorá mohla byť voči nemu zo strany veriteľa vedená. K tvrdeniu žalobcu, že plnil dobrovoľne z dôvodu ochrany svojho dobrého mena súd prvej inštancie uviedol, že z obsahu pripojeného spisu Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 29Cb/476/1994 nevyplýva, že by spoločnosť Dr. Oetker, spol. s r.o. ako žalovaný produkovala v konaní dôkaz, ktorým by preukázala svoje tvrdenia o nekvalite reklamných šotov odovysielaných v decembri 1991, z ktorých odvíjala svoj nárok na zľavu z fakturovanej ceny vo výške 40 %, a spoločnosť bola v konečnom dôsledku úspešná len z dôvodu vznesenej námietky premlčania. Z dôvodu nepreukázania príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a škodou súd prvej inštancie žalobu zamietol.

2.1. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 25. apríla 2017 č. k. 14Co/655/2013-75 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (prvý výrok) a žalovanej nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu (druhý výrok).

2.2. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí uviedol, že v preskúmvanej veci bolo odvolaním spochybnené právne posúdenie súdu prvej inštancie v otázke neexistencie príčinnej súvislosti medzi nezákonnými rozhodnutiami a škodou ako jednej zo zákonných podmienok na úspešné uplatnenie nároku na náhradu škody voči štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. Podľa názoru odvolacieho súdu bolo riešenie tejto otázky súdom prvej inštancie správne. Príčinná súvislosť (kauzálny nexus) je podstatným prvkom zodpovednostnej skutkovej podstaty. O vzťah príčinnej súvislosti ide vtedy, ak protiprávne konanie (delikt, nezákonné rozhodnutie, nesprávny úradný postup) a vznik škody sú v logickom slede, a teda ak protiprávne konanie škodcu bolo príčinou a vznik škody následkom tejto príčiny. Vzťah príčiny a následku musí byť bezprostredný (priamy). Nestačí iba pravdepodobnosť príčinnej súvislosti či okolnosti nasvedčujúce jej existencii; príčinnú súvislosť treba vždy preukázať. Rozhodujúca je vecná

súvislosť príčiny a následku, ktorú nemožno riešiť vo všeobecnej rovine, ale vždy v konkrétnych súvislostiach. Príčinou vzniku škody môže byť len také konanie (opomenutie), bez ktorého by škodný následok nevznikol. Musí byť teda doložené, že nebyť protiprávneho konania (opomenutia) škodcu, škodlivý následok by nenastal. Ak je príčinou škody iná skutočnosť (napr. porušenie zmluvnej povinnosti samotným poškodeným), zodpovednosť za škodu nenastáva.

2.3. Odvolací súd upriamil pozornosť na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30Cdo/3810/2007, v ktorom konštatuje, že bezdôvodným obohatením je aj plnenie na základe vykonateľného rozhodnutia, ktoré bolo zrušené: „Zrušením rozhodnutia, na základe ktorého sa plnilo, dochádza k bezdôvodnému obohateniu len v prípade, že právny dôvod tohto plnenia nespočíval v hmotnom práve, to znamená, že podľa hmotného práva táto povinnosť neexistovala. Zrušením rozhodnutia tak odpadáva právny dôvod a poskytnuté plnenie sa stáva bezdôvodným obohatením.“ Na vznik bezdôvodného obohatenia stačí, že k obohateniu došlo bez právom uznaného dôvodu alebo spôsobom, ktorý právny poriadok neuznáva. Súd rozhodujúci o žalobe o vydanie bezdôvodného obohatenia nemôže automaticky vychádzať len z toho, že rozhodnutie, na základe ktorého bolo plnené (nie je rozhodujúce, či plnenie bolo dobrovoľné, alebo vymožené v exekučnom konaní), bolo následne zrušené, resp. došlo podľa procesných predpisov k strate jeho účinnosti. Ak sa totiž domáha vrátenia plnenia ten, kto plnil povinnosť uloženú mu súdom, závisí dôvodnosť jeho návrhu od toho, či právny dôvod jeho plnenia spočíval na reálne existujúcom hmotno-právnom základe. Ak tu právny dôvod plnenia bol, tak potom trvá naďalej bez ohľadu na to, či právoplatný a vykonateľný rozsudok bol či nebol zrušený. Otázku, či tu bola povinnosť plniť podľa hmotného práva a rozsah tejto povinnosti rieši súd v konaní o návrhu na vydanie bezdôvodného obohatenia ako predbežnú. Zrušením rozhodnutia, na základe ktorého bolo plnené, by došlo k bezdôvodnému obohateniu toho, komu bolo plnené len vtedy, ak by právny dôvod reálne nespočíval v hmotnom práve (5MCdo/17/2009). O bezdôvodné obohatenie získané plnením, ktorého právny dôvod odpadol, ide tiež v prípade poskytnutia plnenia na základe právoplatného a vykonateľného súdneho rozhodnutia, ktoré bolo neskôr v rámci konania o mimoriadnom opravnom prostriedku zrušené. Vo všetkých týchto prípadoch môže dôjsť k novému prerokovaniu veci a k vydaniu rozhodnutia, ktoré je buď totožné, alebo iné, než rozhodnutie pôvodné, ktoré bolo dôvodom pre plnenie a splnenie hmotno-právnej povinnosti.

2.4. Už z právneho názoru Najvyššieho súdu SR v jeho rozhodnutí sp. zn. 1MOboV/14/2006 (str. 5 ods. 3) jasne vyplývalo, že spoločnosť B.O.A.T., a.s. si nárok na poplatok z omeškania (majetkovú sankciu) v zmysle hospodárskej zmluvy uzatvorenej so spoločnosťou Dr. Oetker, spol. s r.o. dňa 21.11.1991 podľa ustanovení Hospodárskeho zákonníka riadne uplatnila len za obdobie od 24.08.1993 do 09.12.1994, ďalší nárok si neuplatnila. Z toho možno vyvodíť, že jej nárok voči spoločnosti Dr. Oetker, spol. s r.o. na zaplatenie 1 % poplatku z omeškania denne zo sumy 64.222,40 Sk = 2.131,79 eur od 10.12.1994 do 29.08.2005 (do zaplatenia istiny dňa 30.08.2005) nespočíval v hmotnom práve. Zrušením rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 09.07.2003 č. k. 29Cb/476/94-209 a rozsudku Najvyššieho súdu SR zo dňa 21.09.2005 sp. zn. 2Obo/54/2005 v napadnutej časti (poplatku z omeškania) odpadol právny dôvod a plnenie - 1 % poplatok z omeškania denne zo sumy 64.222,40 Sk (2.131,79 eur) od 10.12.1994 do 29.08.2005, ktoré spoločnosť Dr. Oetker, spol. s r.o. poskytla spoločnosti SKI TRAIL, s.r.o. sa stalo bezdôvodným obohatením. Napriek tomu, že Najvyšší súd SR vo svojom rozhodnutí zo dňa 26.02.2009 sp. zn. 2Obo/169/2008 vyslovil právny názor týkajúci sa poskytnutého plnenia spoločnosti SKI TRAIL, s.r.o., spoločnosť Dr. Oetker, spol. s r.o. žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia nepodala. Hlavnou príčinou vzniku škody žalobcu tak neboli nezákonné rozhodnutia súdu, ale okolnosť na strane žalobcu, ktorý sa vydania bezdôvodného obohatenia nedomáhal na súde po tom, čo mu spoločnosť SKI TRAIL, s.r.o. odmietla vrátiť sumu 83.544,95 eur dovodiac, že v zmysle § 455 ods. 1 OZ sa prijaté plnenie nepovažuje za bezdôvodné obohatenie. Podľa názoru odvolacieho súdu o prijatie plnenia z premĺčaného dlhu v tomto prípade ani nešlo. Spoločnosť Dr. Oetker, spol. s r.o. nemala žiaden dlh voči spoločnosti B.O.A.T., a.s. (SKI TRAIL, s.r.o.), lebo dôvod plnenia nespočíval na reálne existujúcom hmotno-právnom základe. Zjavne tak neexistuje priama a bezprostredná príčinná súvislosť medzi nezákonnými rozhodnutiami súdov a škodou na strane žalobcu. Žalovaná (štát) tak ani nemôže niesť objektívnu zodpovednosť za majetkovú ujmu žalobcu.

3.1. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, v ktorom žiadal, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu a súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

3.2. Prípustnosť dovolania odôvodnil poukazom na ustanovenie § 420 písm. f/ Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP argumentujúc, že „rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená“.

3.3. V dovolaní vzhľadom na vyvodzovanú prípustnosť z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP uviedol, že rozhodnutia súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu nedostatočne odôvodnili dôvod nevyhnutnosti podania žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia, pričom bez posúdenia a zdôvodnenia vec vyriešili tým spôsobom, že len neúspech v súdnom spore zakladá záver o existencii príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a vznikom škody.

3.4. V súvislosti s prípustnosťou dovolania vyvodzovanou z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP vymedzil otázku ako doposiaľ dovolacím súdom neriešenú, či „ide o bezdôvodné obohatenie v prípade plnenia premŕčaného dlhu priznaného rozhodnutím súdu, ktoré bolo neskôr zrušené a či je na konštatovanie príčinnej súvislosti potrebný rozsudok súdu“. V dovolaní poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cz/110/1984 v kontexte ustanovenia § 3 ods. 1 a predovšetkým § 3 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z. spochybňujúc konštatovanú aplikáciu ako „nespravodlivé právo“. Mal za to, že citované rozhodnutie nie je možné aplikovať bezvýhradne, poukazujúc pritom aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/155/2011, v zmysle ktorého: „Pri riešení kolízie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia a nároku na náhradu škody treba vychádzať zo zásady, že vzhľadom na subsidiárnu povahu nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia má prednosť uspokojenie nároku z titulu náhrady škody, a len v prípade, ak nie sú splnené podmienky pre dosiahnutie rovnakého uspokojenia z titulu náhrady škody, možno uplatniť nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia.“ Vzhľadom na vyššie uvedené dovolateľ uviedol, že citácia predmetných rozhodnutí nepredstavuje jeho stotožnenie sa so závermi v nich uvedenými, ale naopak s poukazom na skutkový stav aj na konštatovanie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je toho názoru, že v danom prípade plnil premŕčaný dlh na základe nezákonného rozsudku.

4.1. Žalovaná sa k dovolaniu nevyjadрила.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ event. „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala advokátom zastúpená (§ 429 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania. Bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné vzhľadom na uplatnené dovolacie dôvody (§ 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP), avšak nie je dôvodné.

6. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP), preto neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

7. V danom prípade dovolateľ vyvodil prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

8. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným

výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

9. Z hľadiska obsahového (§ 124 ods. 1 CSP) žalobca v dovolaní nenamietal chyby a nesprávnosti v procese prejednávania sporu (v procedúre jeho vedenia) zo strany odvolacieho súdu, ale namietal nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu.

10. Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolateľ mal v súvislosti s uplatnenou prípustnosťou dovolania za nevyhnutné, aby sa súd prvej inštancie a odvolací súd v rámci odôvodnenia rozsudku vysporiadali s nevyhnutnosťou podania žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia a odôvodnili záver spočívajúci v konštatovaní, že len neúspech v súdnom spore zakladá záver o existencii príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a vznikom škody.

11. K predmetnej námietke dovolací súd poukazuje na body 19. - 30. rozhodnutia odvolacieho súdu. V týchto bodoch odôvodnenia rozsudku boli námietky dovolateľa uvedené v odvolaní dostatočným spôsobom odôvodnené a nebolo potrebné na ne dať širšiu odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie.

12. Prvostupňové a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09). Odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie v spojení s odôvodnením dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu má podľa názoru odvolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP. Dovolací súd uvádza, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je tento prípad. Dovolateľ preto nemôže dôvodne a opodstatnene namietat, že mu odvolací súd nedostatočným a nepresvedčivým odôvodnením rozhodnutia znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05). Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Pre úplnosť dovolací súd poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnej vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP správnosť právnych záverov, ku ktorým odvolací súd dospel nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nezakladá.

13. Pretože konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté dovolateľom namietanou vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f/ CSP dovolací súd pristúpil k posúdeniu jeho dovolania aj z hľadiska ďalšieho uplatneného dovolacieho dôvodu - nesprávneho právneho posúdenia vecí odvolacím súdom.

14. V danom prípade dovolateľ vyvodil prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, pričom argumentoval, že dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vychádzalo z nesprávneho vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená, a to konkrétne či „ide o bezdôvodné obohatenie v prípade plnenia premlčaného dlhu priznaného rozhodnutím súdu, ktoré bolo neskôr zrušené a či je na konštatovanie príčinnej súvislosti potrebný rozsudok súdu“.

15. So zreteľom na riadne nastolenie právnej otázky (resp. právnych otázok) spôsobom zodpovedajúcim § 421 ods. 1 písm. b/ CSP a v situácii, na ktorú sa vzťahuje toto ustanovenie, dospel dovolací súd k

záveru, že dovolanie žalobcu z tohto dovolacieho dôvodu je v danom prípade procesne prípustné. Následne preto skúmal, či je podané dovolanie dôvodné (či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu skutočne vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci predmetných právnych otázok).

16. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej normy, ktorá vedie k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

17. V zmysle ustanovenia § 3 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov predpokladmi vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci sú nezákonné rozhodnutie orgánu verejnej moci, existencia škody, príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci a škodou. Vzťah príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci a vznikom škody zákon č. 514/2003 Z. z. ani Občiansky zákonník *expressis verbis* neustanovuje.

18. Vo veciach uplatňovania práva na náhradu škody voči štátu z titulu nezákonného rozhodnutia orgánu verejnej moci často vyplýva, že bez ohľadu na skutkové okolnosti individuálnej právnej veci (t. j. bez ohľadu na to, v čom malo spočívať protiprávne konanie orgánu verejnej moci a v čom mala spočívať škoda) nezákonné rozhodnutie orgánu verejnej moci musí byť priamou, bezprostrednou a nesprostredkovanou príčinou škody (bez ohľadu na to, či ide o skutočnú škodu, alebo ušlý zisk); nestačí, ak je iba sprostredkovanou príčinou škody. Nezákonné rozhodnutie orgánu štátu, resp. orgánu verejnej moci môže mať za následok vznik zodpovednosti za škodu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. len vo vzťahu k takej škode, ktorá bola priamo a nesprostredkované spôsobená práve (iba) týmto rozhodnutím alebo postupom. Zodpovednosť totiž nemožno robiť závislou na neobmedzenej kauzalite, keďže atribútom príčinnej súvislosti je priamosť pôsobenia príčiny na následok, pri ktorej príčina priamo (bezprostredne) predchádza následku a vyvoláva ho. To, že vzťah medzi príčinou a jej následkom musí byť bezpečne preukázaný a bezprostredný konštatoval Ústavný súd Slovenskej republiky (napr. nález Ústavného súdu SR pod sp. zn. I. ÚS 177/08). Otázka príčinnej súvislosti nie je otázkou právnou, ide o skutkovú otázku. Zhodne s vyššie uvedeným vyložil pojem „príčinná súvislosť“ Najvyšší súd SR aj v rozsudku z 28. októbra 2010 sp. zn. 3Cdo/130/2010, ktorý síce nebol vydaný v právnej veci uplatňovania práva na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci, no aj z neho je zrejmý ustálený výklad pojmu „príčinná súvislosť“ v rozhodovacej praxi súdov Slovenskej republiky vo veciach uplatňovania nároku na náhradu škody. Najvyšší súd SR tiež konštatoval, že pre záver o existencii príčinnej súvislosti nestačí pravdepodobnosť; príčinná súvislosť musí byť vždy s istotou preukázaná (bezpečne zistená), pričom dôkazné bremeno zaťažuje poškodeného.

19. Nezákonné rozhodnutie orgánu verejnej moci môže byť významným článkom reťazca príčin a následkov, ale samotná táto skutočnosť ešte neznamená bez ďalšieho aj danosť príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom a škodou. Štát teda nezodpovedá „automaticky“ za každú ujmu, ktorá nastala v majetkovej sfére určitej fyzickej osoby alebo právnickej osoby po vydaní nezákonného rozhodnutia orgánu verejnej moci.

20. Podmienky vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci sú stanovené kumulatívne a v prípade nesplnenia čo i len jednej z nich táto zodpovednosť nie je daná. To znamená, že ak osoba, ktorá sa cíti byť poškodená orgánom verejnej moci pri výkone verejnej moci neunesie dôkazné bremeno týkajúce sa preukázania existencie niektorej z podmienok vzniku zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, je možné (potrebné) žalobu o náhradu škody bez ďalšieho zamietnuť. Otázku príčinnej súvislosti medzi namietaným pochybením orgánu štátu pri výkone verejnej moci a škodou je potrebné posúdiť s prihliadnutím na skutkové a právne okolnosti individuálnej právnej veci.

21. V posudzovanej právnej veci bolo nesporným poskytnutie finančného plnenia žalobcom vo výške sumy, ktorú požaduje v tomto konaní, subjektu SKI TRAIL, s.r.o. na základe právoplatného, neskôr (po poskytnutí plnenia) zrušeného rozsudku súdu. Odvolací súd v dovolaní napadnutom rozhodnutí uviedol (najmä body 24. a 28. jeho odôvodnenia), že bezdôvodným obohatením je aj plnenie na základe vykonateľného rozhodnutia, ktoré bolo zrušené, keď k bezdôvodnému obohateniu dochádza len v prípade, že právny dôvod tohto plnenia nespočíval v hmotnom práve. Ak sa domáha vrátenia plnenia ten, kto plnil povinnosť uloženú mu súdom, závisí dôvodnosť jeho návrhu od toho, či právny dôvod jeho plnenia spočíval na reálne existujúcom hmotno-právnom základe. Ak tu právny dôvod plnenia bol, potom trvá naďalej, bez ohľadu na to, či právoplatný a vykonateľný rozsudok bol či nebol zrušený. Otázku, či tu bola povinnosť plniť podľa hmotného práva, a rozsah tejto povinnosti rieši súd v konaní o návrhu na vydanie bezdôvodného obohatenia ako predbežnú. Zrušením rozhodnutia, na základe ktorého bolo plnené, by došlo k bezdôvodnému obohateniu toho, komu bolo plnené, len vtedy, ak by právny dôvod reálne nespočíval v hmotnom práve (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5MCdo/17/2009). O bezdôvodné obohatenie získané plnením, ktorého právny dôvod odpadol, ide tiež v prípade poskytnutia plnenia na základe právoplatného a vykonateľného súdneho rozhodnutia, ktoré bolo neskôr v rámci konania o mimoriadnom opravnom prostriedku zrušené. Odvolací súd uzavrel, že hlavnou príčinou vzniku škody žalobcu neboli nezákonné rozhodnutia súdu, ale okolnosť na strane žalobcu, ktorý sa vydania bezdôvodného obohatenia nedomáhal na súde po tom, čo mu spoločnosť SKI TRAIL, s.r.o. odmietla vrátiť sumu 83.544,95 eur dôvodiac, že v zmysle § 455 ods. 1 OZ sa prijaté plnenie nepovažuje za bezdôvodné obohatenie.

22. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd v súvislosti s dovolateľom nastolenou právnou otázkou konštatuje, že aj v danom spore bolo pre uplatnenie nároku na náhradu škody nevyhnutné preukázanie príčinnej súvislosti medzi znížením majetku žalobcu (resp. vznikom ním tvrdenej majetkovej ujmy) a nezákonným rozhodnutím súdu tvoriacim právny základ žalobcom poskytnutého plnenia, konkrétne zistenie, či je plnenie na základe nezákonného súdneho rozhodnutia hlavnou príčinou vzniku majetkovej ujmy žalobcu. Ako je uvedené vyššie, ak sa domáha vrátenia plnenia ten, kto plnil povinnosť uloženú súdom, závisí dôvodnosť jeho návrhu od toho, či právny dôvod jeho plnenia spočíval na reálne existujúcom hmotno-právnom základe. Až zodpovedanie tejto otázky (podľa ustanovení o bezdôvodnom obohatení) môže ustáliť, či je plnenie na základe nezákonného súdneho rozhodnutia hlavnou príčinou vzniku majetkovej ujmy žalobcu. Odvolací súd v tejto súvislosti prejudiciálne (aj keď iba v odôvodnení rozsudku - viď bod 29.) uviedol, že dôvod plnenia nespočíval na reálne existujúcom hmotno-právnom základe) a za hlavnú príčinu vzniku škody žalobcu označil nie nezákonné rozhodnutia súdu, ale skutočnosť, že žalobca sa vydania bezdôvodného obohatenia nedomáhal na súde po tom, čo mu spoločnosť SKI TRAIL, s.r.o. odmietla vrátiť prijaté plnenie.

23. Pokiaľ dovolateľ svoju dovoláciu argumentáciu podporil poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/155/2011, dovolací súd upriamuje pozornosť na tú skutočnosť, že v danom spore dovolací súd aplikujúc ustanovenia zákona č. 58/69 Zb. vyslovil, že vzhľadom na subsidiárnu povahu nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia má prednosť uspokojenie nároku z titulu náhrady škody, a len v prípade, ak nie sú splnené podmienky pre dosiahnutie rovnakého uspokojenia z titulu náhrady škody, možno uplatniť nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia. Uvedené rozhodnutie neriešilo situáciu, na ktorú v prejednávanej veci poukázali sudy nižšieho stupňa, a síce, či právny dôvod plnenia žalobcu spočíval na reálne existujúcom hmotno-právnom základe s tým, že ak tu právny dôvod plnenia bol, potom trvá naďalej bez ohľadu na to, či právoplatný a vykonateľný rozsudok bol či nebol zrušený. V prejednávanom spore pritom sudy uzavreli nedostatok kauzálneho nexu, keď samotné nezákonné rozhodnutie nezakladá ako hlavná príčina bezprostrednú zodpovednosť štátu za škodu.

24. V súvislosti s dovolateľom špecifikovanou otázkou či „ide o bezdôvodné obohatenie v prípade plnenia premĺčaného dlhu priznaného rozhodnutím súdu, ktoré bolo neskôr zrušené a či je na konštatovanie príčinnej súvislosti potrebný rozsudok súdu“ dovolací súd uvádza, že v prejednávanom spore rozhodnutie odvolacieho súdu nespočívalo na riešení danej otázky, a preto sa ňou dovolací súd nezaoberal.

25. Dovolací súd konštatuje, že právne posúdenie tejto dovolateľom nastolenej otázky odvolacím súdom zodpovedá vyššie uvedeným záverom dovolacieho súdu. Dovolanie ohľadom tejto otázky je teda prípustné, avšak nedôvodné. Z uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie dovolateľa podľa ustanovenia § 448 CSP zamietol.

26. Žalovaná bola v dovolacom konaní úspešná, a preto na základe ustanovenia § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP by mala (potenciálny) nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Žalovanej však preukázateľne žiadne trovy dovolacieho konania nevznikli (k dovolaniu žalobcu sa nevyjadrila), a preto jej dovolací súd náhradu trov dovolacieho konania nepriznal.

27. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.